نگاه

تردید در مورد نرخ رشد اقتصادی نیلی را به «پایش» کشاند

رشد ۴/۶درصدی به‌معنای رونق اقتصادی نیست

● **تسنیم:** مشاور اقتصادی رییس‌جمهور در تشریح دلایل خروج از رکود گفت: رشد اقتصادی ۴/۶درصدی به‌معنای رونق اقتصادی نیست، حجم اقتصاد ایران هنوز با زمستان سال ۹۰ فاصله زیادی دارد و رشد اقتصادی بهار تنها به‌منزله نشانه‌ای از آغاز خروج از رکود بوده است.

مسعود نیلی یکشنبه‌شب در برنامه «پایش» گفت: بین نرخ رشد اقتصادی و نرخ بیکاری در بلندمدت رابطه وجود دارد ولی در دوره رکود این رابطه لزوما وجود ندارد. یعنی بنگاه‌های اقتصادی در شرایط رکود به‌دلیل وجود قانون کار نیروی کار خود را تعدیل نمی‌کنند و بنابراین بعد از به‌وجودآمدن رونق اقتصادی نیز تا مدتی شاهد کاهش نرخ بیکاری نخواهیم بود. در عوض نرخ مشارکت اقتصادی افزایش پیدا می‌کند که باعث می‌شود در همین حال نرخ بیکاری در کشور حتی با وجود رونق اقتصادی افزایش یابد.

وی افزود: در فصل تابستان تولید ناخالص ملی بیشتر است ولی اگر پاییز را با تابستان مقایسه کنیم ممکن است به نرخ رشد اقتصادی منفی دست پیدا کنیم. بین سرعت و دقت ارتباط مستقیمی وجود دارد. اگر بگذاریم سال تمام شود دیگر فرصت برنامه‌ریزی و سیاستگذاری نداریم. اعلام رشد اقتصادی برای برنامه‌ریزی و سیاستگذاری‌های صحیح به کار برده می‌شود.

نیلی گفت: بین نرخ رشد اقتصادی و میزان اشتغالزایی در بلندمدت رابطه برقرار است. در دوره خروج از رکود تولید کاهش پیدا می‌کند اما تعداد نیروهای کار کاهش پیدا نمی‌کنند. در نتیجه هنگامی که اقتصاد از رکود خارج می‌شود به میزان لازم اشتغالزایی نمی‌شود. برای تعریف ارتباط نرخ بیکاری با میزان اشتغالزایی مفهوم دیگری به نام مشارکت نیز سهیم است.

مشاور اقتصادی رییس‌جمهور ادامه داد: هنگامی که اقتصاد کشور با رکود مواجه است امید به اشتغال و مشارکت افراد بسیار کم است ولی هنگام رشد اقتصادی و خروج از رکود همه امید به اشتغال داشته و انگیزه افراد چندبرابر می‌شود به همین علت است که وقتی نرخ مشارکت افزایش پیدا می‌کند نرخ بیکاری نیز بالا می‌رود.

وی با بیان اینکه در گزارشی که دولت منتشر کرد چهار تنگنا مانند تحریم و سرمایه‌گذاری برای خروج از رکود اعلام شد، گفت: اگر فصل اول سال ۹۱ را بررسی کنیم متوجه می‌شویم که طی هشت‌فصل نرخ رشد اقتصادی در کشور منفی بوده است. ۴/۶درصدی که از سوی دولت اعلام شد با مقایسه بهار سال گذشته که بدترین فصل اقتصادی در دوره رکود بوده، به دست آمده است. اگر کل عدد تولید ناخالص داخلی را به قیمت سال ۸۳ بگیریم معنی آن این است که از زمستان سال ۹۰ روند نزولی را طی کرده‌ایم و در زمستان امسال به حداقل خودش می‌رسد.

نیلی افزود: بسیاری از تولیدکننده‌ها در سال ۹۰ در رقم‌های بالا تولید می‌کردند ولی هنوز وضعیت بدی دارند. مثبت‌شدن رشد اقتصادی، با تفکر در تحول اقتصادی کشور بحث جداگانه‌ای دارد. موضوع خروج از رکود و رونق اقتصادی نیز دو موضوع متفاوت از یکدیگر هستند.

مشاور اقتصادی رییس‌جمهوری گفت: تشخیص ما برای خروج از رکود راه‌افتادن پیشران‌های اقتصادی است. نفت از زمستان سال ۹۰ رشد منفی داشته که این رشد منفی تا زمستان سال ۹۳ ادامه داشته است. بعد از آن صنعت و بعد خدمات نیز رشد اقتصادی منفی پیدا می‌کنند.

زمستان و بهار سال‌های ۹۰ و ۹۱ دوره ورود اقتصاد به رکود و زمستان و بهار ۹۲ و ۹۳ نیز دوره خروج اقتصاد از رکود است. سازوکار بخش نفت در اقتصاد ما به‌گونه‌ای است که وقتی نفت کاهش پیدا می‌کند (مانند تابستان سال ۹۱ که کاهش ۵۰درصدی را تجربه کرد) وزنی که در تولید ناخالص ملی دارد، میزان تولید، درآمد ارزی و امکان واردات را کاهش می‌دهد.

وی گفت: بخش کشاورزی با قاعده طبیعت کار می‌کند و رفتار خاصی را می‌طلبد. سهم کشاورزی در تولید ناخالص ملی خیلی کاهش پیدا کرده است. در فصل زمستان سال ۹۲ رشد اقتصادی بخش نفت مثبت شده و درآمد ارزی کشور افزایش پیدا کرد که به‌دنبال آن صنعت نیز از رکود خارج شده و رشد داشت. در حقیقت همان‌طور که وارد رکود شدیم، در حال خروج از آن نیز هستیم.

این اقتصاددان ادامه داد: در حال حاضر بخش‌هایی از صنعت که بیشتر آسیب دیده‌اند، رشد بیشتری نیز دارند به‌عنوان مثال صنعت خودرو اکنون ۷۶درصد رشد دارد.

نیلی افزود: اندازه اقتصاد ایران از بهار ۹۱ تا زمستان ۹۲ حدود ۸/۶درصد کوچک‌تر شد. از سوی دیگر رشد بخش نفت کشور از زمستان ۹۰ تاکنون منفی بوده است.

بخش نفت اولین بخشی بود که وارد رکود شد و حالا نیز اولین بخشی است که در حال خروج از رکود است. بعد از نفت نیز بخش‌های صنعت و خدمات در حال خروج از رکود هستند. می‌توان گفت فصول زمستان ۹۲ و بهار ۹۳ فصول خروج تدریجی اقتصاد کشور از رکود هستند.

ساماندهی ۱۰میلیون فروشنده دوره‌گرد

دستفروشی در هند قانونی شد

شاریت باومیک . مترجم: هما کریمی

عکس: Gettyimages

روز پنجم مارس سال ۲۰۱۴، رییس‌جمهور هند قانونی تحت عنوان «برخورداری از حق امرارمعاش و مقررات مربوط به دستفروشی» را از تایید هر دو مجلس کشور گذراند. این قانون نقطه‌عطفی در زندگی حدود ۱۰میلیون‌نفر فروشنده دوره‌گرد در شهرهای مختلف هند است. روزی که این قانون به امضای ریاست‌جمهوری رسید، مقارن با انتخابات سراسری و اعمال مقررات خاص تا پایان رای‌گیری بود و تحت این مقررات، هیچ قانون جدیدی تا زمان تشکیل دولت جدید پس از اتمام انتخابات در ۱۶ ماه می ۲۰۱۴ قابل اجرا نیست.

حوزه فعالیت دستفروشان

احتمالا هند تنها کشوری است که برای ساماندهی دستفروشان اقدام به حمایت قانونی کرده است. بر اساس برآوردها، بین دو تا ۲/۵درصد از جمعیت شهری کشور به کار دستفروشی اشتغال دارند. در متروی شهرهایی چون بمبئی و دهلی‌نو، تعداد فروشندگان خیابانی به حدود ۲۵۰هزارنفر می‌رسد. قانون کار فروشنده خیابانی را چنین تعریف می‌کند:

فروش کالاها، مواد غذایی و اقلام مورد مصرف روزانه یا ارایه خدمات عمومی، در خیابان، مسیرهای عمومی، کنار گذر، پیاده‌رو، پارک‌های عمومی یا سایر مکان‌های عمومی و نواحی اختصاصی، با استفاده از سازه موقتی به‌طور ثابت یا جابه‌جایی در مکان‌های مختلف، شامل دوره‌گردی، دستفروشی یا ایستادن در یک نقطه و سایر موارد مشابه که می‌تواند به صورت محلی یا در مناطق خاصی باشد... . طبق قانون، هیچ دستفروشی را نمی‌توان بدون حکم مراجع رسمی، مجبور به جابه‌جایی کرد. تمام فروشندگان خیابانی باید با استفاده از مجوز صادره توسط کمیته شهری دستفروشی که ناظر بر فعالیت فروشندگان دوره‌گرد است، اقدام به کار کنند. این کمیته که تنها سیاستگذار در امر فروشندگی خیابانی است، شامل مقامات شهرداری‌ها، پلیس، سازمان بهداشت و سایر مقامات مسوول در این زمینه است. به‌علاوه نمایندگان فروشندگان خیابانی ۴۰درصد از اعضای این کمیته را تشکیل می‌دهند و زنان نیز باید حداقل ۳۳درصد نمایندگان را تشکیل دهند.

سد معبر و تصرف اموال

فروشندگان خیابانی تقریبا در هیچ‌یک از شهرهای هند از حق قانونی برای تردد و فروشندگی برخوردار نیستند. با اینکه کالاهای قانونی را عرضه کرده و می‌فروشند، اما کسب‌وکار آنان غیرقانونی تلقی می‌شود. در نتیجه دستفروشان قربانی ماموران مبارزه با سد معبر شده و توسط پلیس شکار می‌شوند. ارزش اقلام مصادره‌شده آنان در بمبئی و دهلی سالانه بین ۱۰ تا ۱۳میلیون‌دلار برآورد می‌شود. علاوه‌بر آن، مافیای محلی نیز برای دادن اجازه فعالیت در محلات از آنان باج می‌گیرند. با این حال پس از پرداخت تمام این رشوه‌ها، مقامات شهرداری آنان را از سطح خیابان جمع‌آوری کرده و کالای آنان را تصرف می‌کند. در بسیاری از موارد، بابت کالای متصرفه، رسیدی به آنان داده نمی‌شود. بنابراین زمانی که فروشنده دوره‌گرد پس از پرداخت جریمه برای استرداد اقلام خود مراجعه می‌کند، بیش از نیمی از کالاها مفقود شده‌اند.

طبق قانون جدید، تصرف کالا به‌عنوان آخرین اقدام در برخورد با فروشندگان خیابانی مطرح شده و تنها زمانی قابل اجراست که نیاز به جابه‌جایی دستفروش از محلی خاص به‌دلیل محدودیت فضا یا فعالیت‌های ساخت‌وساز باشد. در چنین مواردی، باید مکانی متناظر با محل قبلی و نزدیک به محل کار قبلی برایشان فراهم شود. در صورت عدم قبول جابه‌جایی، به آنها تذکر داده شده و جریمه خواهند شد. اگر این اقدامات نیز بدون نتیجه باشد، پس از ارایه اخطار کتبی، اقدام به تصرف کالای ایشان می‌شود و فهرست کامل اقلام متصرفه به فروشنده، تحویل می‌شود و در صورت وجود کالای فاسدشدنی (مانند میوه، سبزیجات و غیره) کلیه اقلام در همان روز به آنان مسترد می‌شود. در صورت وجود کالای فاسدنشدنی (مانند لباس، کفش و غیره)، ظرف ۲۴ساعت برای بازگردان کالاها اقدام می‌شود. در هر صورت، مبلغ جریمه نمی‌تواند بیش از ارزش کالاهای بازداشتی باشد.

قانونی کردن دستفروشی

کمیته «دستفروشی شهری – TVC»، با دریافت حق عضویت اقدام به قانونمندکردن دستفروشی در مناطق پررفت‌وآمد و معابر بازارگونه و غیربازاری کرده است. این کمیته موظف است فضایی مناسب برای فروشندگان دوره‌گرد فعلی و سایر دستفروشان بالقوه فراهم کند. همچنین TVC ملزم به اجرای برنامه‌های راهبردی برای آموزش حقوق دستفروشان و حمایت‌های مصرح در قانون به آنان است.

این قانون برحق فروشندگان دوره‌گرد برای کار در هر منطقه شهری به‌عنوان «بازاری طبیعی» دفاع می‌کند. بازار طبیعی به مناطقی گفته می‌شود که برای دستفروشان به علت جمعیت زیاد، امکان کار فراهم می‌کند؛ برای مثال، امکان فروش میوه و غذای آماده خارج از محوطه بیمارستان‌های عمومی به بیماران و همراهان ایشان یا فروش گل و سایر اقلام مربوطه در خارج از محوطه معابد، فروش انواع خوراکی، اسباب‌بازی و بادکنک در کنار پارک‌ها، برای فروشندگان دوره‌گرد کاملا فراهم است. فروشندگان میوه و سبزیجات، البسه و لوازم خانگی، همگی در کنار ایستگاه‌های راه‌آهن و ترمینال‌های اتوبوس‌رانی حضوری فعال دارند. افرادی که از محل کار بازمی‌گردند، اغلب مایل به خرید اقلام مورد نیاز خود در مسیر بازگشت به خانه هستند. اگرچه از دیدگاه پلیس، مامورین مبارزه با سد معبر شهرداری و متولیان حمل‌ونقل، کار دستفروشان کاملا مغایر با قانون است زیرا به مزاحمت و تراکم جمعیت، منجر می‌شود. در حالی که در صورت اجرای این قانون، این بازارهای طبیعی به‌نفع هر دو طرف –حقوق عامه مردم و دستفروشان – قانونمند می‌شود. این قانون از آن جهت مهم است که فروشندگان دوره‌گرد قابل رویت‌ترین بخش اقتصاد غیررسمی هستند. آنان اقلام ضروری را با قیمتی نازل به مردم عرضه می‌کنند. مردم شهری فقیر از خدمات این بخش منتفع می‌شوند. بنابراین با شرایطی مواجه می‌شویم که بخشی از جامعه فقیر شهری (دستفروش‌ها) کمک‌خرج اقلام ضروری سایر بخش‌های فقیر شهری می‌شوند و تقریبا می‌توان گفت کاری را می‌کنند که دولت باید انجام دهد.

فروشندگان خیابانی تقریبا در هیچ‌یک از شهرهای هند از حق قانونی برای تردد و فروشندگی برخوردار نیستند. با اینکه کالاهای قانونی را عرضه کرده و می‌فروشند، اما کسب‌وکار آنان غیرقانونی تلقی می‌شود. در نتیجه دستفروشان قربانی ماموران مبارزه با سد معبر شده و توسط پلیس شکار می‌شوند. ارزش اقلام مصادره‌شده آنان در بمبئی و دهلی سالانه بین ۱۰ تا ۱۳میلیون‌دلار برآورد می‌شود. علاوه‌بر آن، مافیای محلی نیز برای دادن اجازه فعالیت در محلات از آنان باج می‌گیرند

شناسایی فروشندگان دوره‌گرد به‌عنوان فعالین اقتصادی، حمایت از آنان در مقابل مقام‌های رسمی رفع سد معبر و مافیاهای محلی است. حتی این قانونمداری موجب دسترسی بهتر دستفروشان به موسسات اعتباری و دریافت وام با بهره‌های معقول است. در حال حاضر دستفروشان متکی به نزول‌خوارانی هستند که با نرخ‌های متفاوت بهره (سالانه بین ۱۲۰ تا ۳۰۰درصد)، پول در اختیار ایشان می‌گذارند.

تلاش برای احقاق حقوق فروشندگان دوره‌گرد

تصویب قانون ساماندهی دستفروشان، پس از دوره طولانی تلاش سازمان‌هایی مانند بنیاد ملی دستفروشان هند NASVI و بنیاد زنان خویش‌فرما SEWA پیروزی بزرگی برای جامعه فقیر شهری بود. این دو نهاد، در همکاری با وزارت توسعه شهری، گردهمایی بزرگ فروشندگان دوره‌گرد و نمایندگان آنها را در ماه می ۲۰۰۱ در شهر دهلی برگزار کردند. پیش از این نیز NASVI و SEWA مطالعاتی را برروی دستفروشی در هفت‌شهر اصلی کشور انجام دادند. نتیجه این مطالعات در این جلسه مورد مداقه قرار گرفت. نظر عموم بر آن بود که باید از دولت خواسته شود تا از فروشندگان دوره‌گرد حمایت کرده و پشتیبان کسب‌وکار آنان باشد. در پی این درخواست، مقرر شد تا پیش‌نویس سیاست ملی فروشندگان دوره‌گرد تهیه شود. این برنامه در جلسه هیات دولت در ژانویه سال ۲۰۰۴ مورد تصویب قرار گرفت. در همان سال کنگره ملی هند، کمیسیونی را مامور بررسی وضعیت بنگاه‌های اقتصادی غیررسمی کرد که یکی از وظایف آن بازنگری در سیاست ملی موجود و ایجاد چارچوبی برای تدوین قانونی فراگیر در زمینه دستفروشی شد. این قانون جدید در سال ۲۰۰۹ به تصویب رسید و نخست‌وزیر اجرای این سیاست‌ها را به تمام دولت‌های محلی و ایالات ابلاغ کرد. از آنجا که این سیاست پشتوانه قانونی نداشت و تنها به‌عنوان رهنمودی برای دولت‌های محلی مطرح شده بود، NASVI و SEWA آن را کافی ندانستند. آنها به‌دنبال تصویب قانونی بودند که حق قانونی فروشندگان دوره‌گرد را به رسمیت بشناسد. بوروکرات‌های دولتی اجرای چنین قانونی را در سطح ملی غیرممکن می‌دانستند چراکه براساس قانون اساسی هند، اصلاح یا تغییر قوانین شهرداری‌ها، تنها برعهده دولت است. بنابراین مناقشه بعدی بر سر این مقوله بود که دستفروشی نباید به‌عنوان موضوع سیاست‌های شهری بلکه به‌عنوان مساله امرار معاش مردم مورد بررسی قرار گیرد. نتیجه این شد که باید قانونی فراگیر به تصویب برسد که برای همه دولت‌های محلی الزام‌آور باشد. در سال ۲۰۰۵، دولت هند با تصویب «قانون تضمین اشتغال شهری مهاتما گاندی»، امکان استخدام صدروزه در مناطق شهری را فراهم آورد. این قانون توسط دولت مرکزی تصویب شد اما اجرای آن برعهده دولت‌های محلی گذاشته شد و دولت مرکزی مسوولیت فراهم‌آوری بودجه اجرای این قانون را برعهده گرفت.

در پی آن، NASVI به سازماندهی تظاهرات و میتینگ‌هایی با حضور دستفروشان در تمام ایالت‌ها پرداخت تا قانون حمایت از فروشندگان دوره‌گرد اصلاح شود. این جنبش نتایج مهمی را در پی داشت. NASVI توانست مشکلات فروشندگان دوره‌گرد را به کانون توجه عموم تبدیل کند.

این سازمان کمپینی را در میان تمامی احزاب سیاسی برای تصویب قانون حمایت از فروشندگان دوره‌گرد به‌راه انداخت. به همین دلیل زمانی که قانون در مجلس عوام مطرح شد، به اتفاق آرا مورد تصویب قرار گرفت. درواقع تمام احزاب سیاسی در این بحث اتفاق نظر داشته و نیاز به حمایت از اقشار آسیب‌پذیر و جمعیت شهری را تایید کردند. پس از یک‌سال، وقتی این مصوبه در مجلس سنا مطرح شد، برخی احزاب مخالف، نگرانی خود را از این مصوبه ابراز کرده و بر این عقیده بودند که این لایحه روی انتخابات پیش‌رو تاثیر مستقیم گذاشته و برای حزب سیاسی‌ای که روی کار است ایجاد اعتبار خواهد کرد. بنابراین NASVI اقدام به برگزاری تظاهرات در مقابل دفاتر احزاب مخالف کرد و صدهانفر از اعضای این سازمان در دهلی گردهم آمده و اعتصاب غذا کردند. پنج‌روز پس از آن، در بیستم فوریه ۲۰۱۴، این اقدام منجر به تصویب لایحه فوق در مجلس شده و برای تصویب نهایی به‌عنوان قانون به توشیح رییس‌جمهور رسید. این مبارزه سرانجام به موفقیت منجر شده اما خاتمه نیافته است. دولت فراهم‌آوردن امکان اجرای این قانون را برعهده دارد. ولی دولت‌های محلی نیز باید قوانین و چارچوب‌هایی را برای اجرای این قانون ایجاد کنند. فروشندگان دوره‌گرد نیز باید اطمینان یابند که دولت مرکزی و دولت‌های ایالتی قانون را اجرا می‌کنند. بنابراین نظارت بر اجرای صحیح این قانون به تلاش سازمان‌هایی چون NASVI و SEWA بستگی خواهد داشت.

خبر

آب گران می‌شود فقط برای پرمصرف‌ها

● **میزان:** مدیرعامل آبفای کشور، از افزایش قبوض آب پرمصرف‌ها طی دوماه آینده خبر داد و اعلام کرد: با تصویب طرح در هیات‌وزیران قبوض آب تا پایان پاییز سال‌جاری برای پر مصرف‌ها افزایش می‌یابد. حمیدرضا جانباز ادامه داد: براساس این طرح پیشنهادی، مشترکانی که ماهانه بالاتر از ۲۰مترمکعب آب مصرف کنند، باید با تعرفه‌های بالاتر از خدمات آبرسانی استفاده کنند.

تجمع کارگران پتروشیمی ایلام مقابل مجلس

● **خانه‌ملت:** جمعی از کارگران پتروشیمی ایلام صبح دیروز (دوشنبه) در اعتراض به عدم‌پرداخت مطالباتشان، مقابل مجلس شورای اسلامی تجمع کردند. برخی کارگران تجمع‌کننده از پتروشیمی ایلام اخراج شده‌اند. آنها خواستار پرداخت مطالبات قانونی خود از پتروشیمی ایلام بودند که تاکنون چندماه است به تعویق افتاده و پرداخت نشده است.

ایرانی‌ها پانزدهمین خریدار بزرگ خودرو در جهان

● **تسنیم:** فروش خودرو در ایران طی نیمه‌نخست ۲۰۱۴ با رشد ۳۹/۳درصدی به ۵۴۷هزار دستگاه رسید و ایران پانزدهمین مرکز بزرگ خرید خودرو در جهان طی این مدت شناخته شد. اتحادیه بین‌المللی وسایل‌نقلیه موتوری اعلام کرد در نیمه نخست سال‌جاری میلادی ۴۴میلیون و ۷۳هزار دستگاه خودرو در سراسر جهان به فروش رفته است. این نهاد تخصصی، کل فروش خودرو در ایران طی نیمه نخست سال ۲۰۱۴ را ۵۴۷هزار دستگاه اعلام کرده که نسبت به مدت مشابه سال قبل ۳۹/۳درصد رشد داشته است. ایرانی‌ها پانزدهمین خریدار بزرگ خودرو در جهان طی نیمه نخست ۲۰۱۴ شناخته شده‌اند. چینی‌ها با خرید ۱۱میلیون و ۶۸۳هزار خودرو در رتبه نخست جهان از این نظر قرار گرفته‌اند و مردم آمریکا با هشت‌میلیون و ۳۱۰هزار دستگاه در رتبه دوم و ژاپنی‌ها با سه‌میلیون و پنج‌هزار دستگاه در رتبه سوم از این نظر قرار گرفته‌اند. ایران از نظر رشد خرید خودرو در جهان رتبه هشتم جهان را طی نیمه نخست ۲۰۱۴ به خود اختصاص داده است. بالاترین میزان رشد به نپال اختصاص دارد. فروش خودرو در این کشور با رشد ۷۷درصدی به سه‌هزار و ۲۰۰دستگاه رسیده است.

